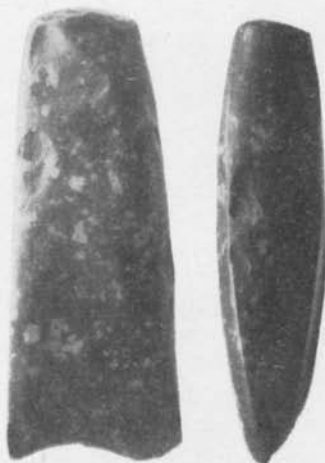

terial (165 × 50 × 28 mm). Nu har fil. dr C. J. Becker, Köpenhamn, vid genomgång av Statens historiska museums lösfynd från stenåldern upp-

Starby, S:t Pers sn, Östergötland. 1/2.

täckte en tjocknackig, håleggad yxa av kristianstadsflinta av den typ, som är karakteristisk för båtyxkulturen. Denna yxa har eggpartiet väl slipat, är i övrigt över-slipad och mäter 123 × 46 × 30 mm. Den är det enda slipade redskap av denna flintsort, som är mig bekant. Själva eggen på yxan är avslagen och i brottet kan man tydligt se flintans struktur. Det är ett ovanligt gott stycke kristianstadsflinta, män här fått tag på.

Yxan har tillhört en privatsamling, den Nordemanska samlingen, inv. 11495, och är enligt uppgift funnen vid Starby, Sankt Pers sn, Östergötland; om uppgiften stämmer, alltså ett gott stycke från Östskåne, som exporterat endera materialet eller troligare yxan som färdig. Dock är, enligt vad C. J. Becker meddelat mig, just inom den Nordemanska samlingen en del fynduppgifter ej tillförlitliga. Utefter vår Östersjökust finna vi emellertid kristianstadsflinta då och då i form av skrapor och avslag på gånggriftstidsboplatser.

Louise Cederschiöld

KRUCIFIXMÅLNINGEN I FLISTADS KYRKA

Vid betraktande av en avbildning av en nyligen framtagen medeltidsmålning i Flistads kyrka i Östergötland — originalet har jag ännu ej haft tillfälle att se — slog mig vissa överensstämmelser mellan dess framställning av den Korsfäste och en bild i ett böhmiskt manuskript som jag väl kände till och sedan länge beundrat för dess uttrycksfulla stil.

Manuskriptet i fråga är ett Passionale utfört för Kunigunda, abbedissa i S:t Georgsklostret i Prag, dotter till konung Ottokar II och överlämnat till henne av broder Colda, lektor vid S:t Clemens kloster av Predikarorden. Broder Colda anger sig som »diktator» av texten, medan en å dedikationsbilden bredvid honom i mindre skala återgiven broder Benes, canonicus vid S:t Georg, anges vara »scriptor». Passionalet har ofta behandlats i tjeckisk och tysk konsthistoria, och dess bilder ha återgivits i ett vackert litet arbete, Ant. Matejcek: Pasionál Abatysi Kunhuty, Praha 1922.

Krucifixbilden i Flistad framställer scenen med Longinus som stinger i Jesu sida och ser i vilken han stungit. Av hövitsmannens figur äro

Fig. 1. Krucifix. Väggmålning. Flistads kyrka, Östergölland. — Crucifix. Mural painting. Flistad Church, Östergölland.

endast vänstra armen och benet samt högra handen med spjutet synliga. Kristus hänger död på korset, blodet sprutar i en båge ur såret i sidan, rinner från händer och armar och kastas i böjda strålar ut åt båda sidor från fötterna. Det var denna sista rätt ovanliga detalj som kom mig att tänka på det böhmiska passionalet. Vid en jämförelse fann jag en mera väsentlig likhet mellan figurerna. Bålens konturer och modellering visade en ganska nära överensstämmelse, men framför allt är ländklädets drapering nära nog identiskt lika på båda hållen. Den Korsfäste på baksidan av Verdunaltaret i Klosterneuburg företeer en viss likhet med krucifixfiguren i passionalet och den i Flistadmålningen, nämligen det droppande blodet från armarna och blodströmmarna ur sidosåret och från fötterna — den från fötterna är dock ej riktad åt båda sidor utan blott åt den vänstra (i bilden). Draperiet och benen äro helt olika mot i passionalet och i Flistad. Passionalet kan dateras till 1320, Kloster-

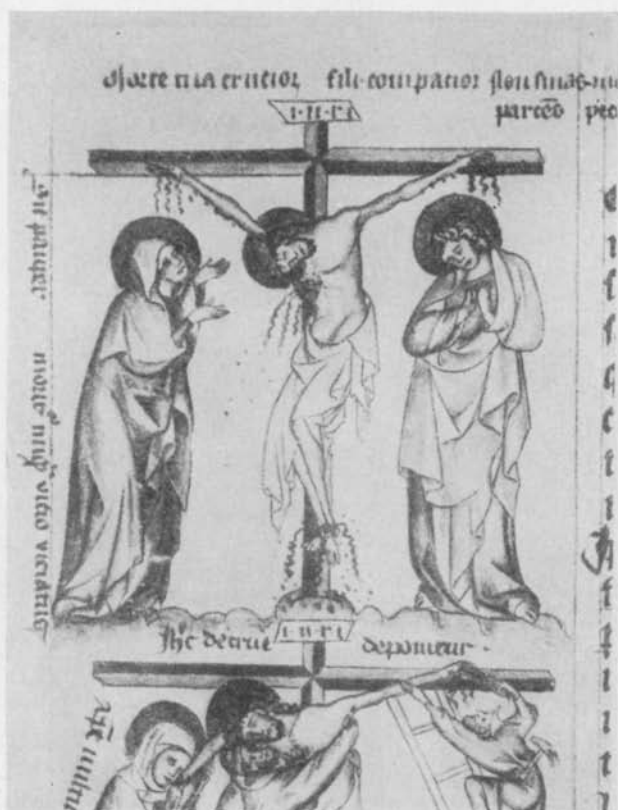

Fig. 2. Krucifix. Miniatur. Kunigundas Passionale. — Crucifix. Miniature. The Passionale of St. Kunigunda.

neuburgmålningen 1324—1329 (Otto Pächt, *Österreichische Tafelmalerei der Gotik*, Wien-Augsburg 1929, s. 5, fig. 3).

Om den likhet jag funnit mellan målningen i Flistad och den böhmiska handskriftsbilden kan hänföras till en omedelbar förbindelse mellan den östgötska landskyrkan och Prag vågar jag icke hysa någon mening. Det synes mig icke troligt. Snarast får man väl antaga att den som utfört målningen i Flistad har haft tillgång till en förlaga som i sin tur gått tillbaka till den konstnär som gjort bilderna i den till abbedissan Kunigunda förärade boken. Fråga är om icke Passionalet självt är ett slags målarbok eller handbok i ikonografi, kanske med ett förslag till bildutsmyckning i Georgsklostret. Anordningen av bilderna i rad över varandra och med inskrifter som ange vad varje figur föreställer kunde tyda på detta liksom även det arkitektoniska arrangemanget kring scenerna och figurerna i slutet av boken — man kan, när man ser

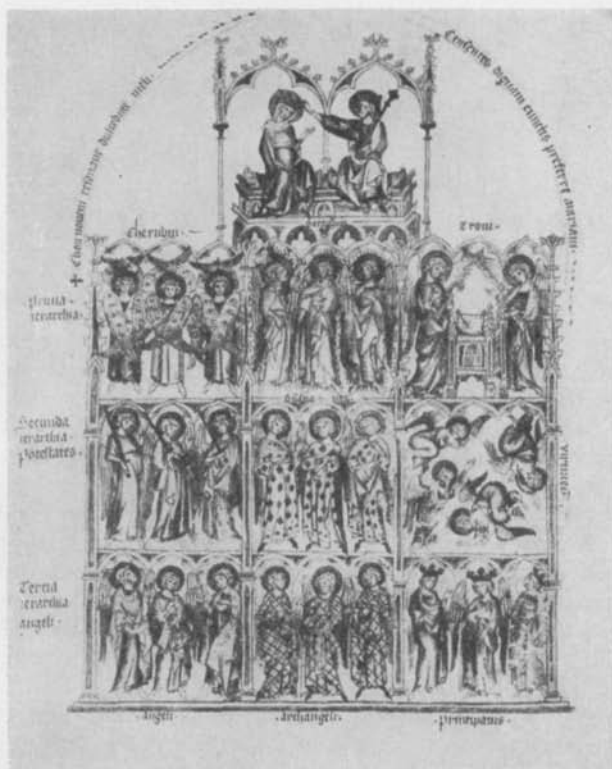

Fig. 3. Marias kröning. Kunigundas *Passionale*. — The Coronation of St. Mary. The *Passionale* of St. Kunigunda.

dem, komma att tänka på de målade väggfälten från Björsäter.¹ Man kan också jämföra den av Harry Fett publicerade teckningsboken från medeltiden (Harry Fett, *En islandsk teknebok fra middelalderen*, Christiania 1910). Denna är emellertid en annotationsbok till hjälp för en konstnär. *Passionalet* skulle väl närmast vara en bok till handledning för en högförnäm och mäktig gynnare eller en motsvarighet till renässansens så kallade »modelli», bilder som för en beställare skulle visa hur ett avsett konstverk skulle ta sig ut. Anmärkas må att *passionalets* bildutsmyckning tydligen tillkommit före texten som i vissa fall viker undan för bildframställningen.

1300-talets Böhmen var en mötesplats för tidens kulturella och konstnärliga strömningar där italienskt, tyskt och franskt sammanstrålade och blandningen fick en säregen accent genom de slaviska elementen. Impulser gingo ut därifrån åt olika håll. Man har också tidigare varit inne på tanken att de nått även vårt nordliga land. Axel L. Romdahl

¹ Jfr A. Lindblom, *La peinture gotique en Suède et en Norvège*, Sthlm 1916, s. 82.